

Ubój z konieczności

Ubój z konieczności zwierząt gospodarskich kopytnych poza rzeźnią dotyczy sytuacji, gdy zdrowe zwierzę, np. świnia, owca, koza, krowa, czy koń, ulegnie wypadkowi czy urazowi takiemu, który uniemożliwia mu naturalne poruszanie się i tym samym transport do rzeźni (jak na przykład: złamie kończynę, kręgosłup). W takiej sytuacji istnieje możliwość uratowania wartości rzeźnej zwierzęcia.

W pierwszej kolejności należy jak najszybciej wezwać lekarza weterynarii zajmującego się leczeniem zwierząt gospodarskich, który stwierdzi czy zwierzę powinno być leczone, poddane ubojowi z konieczności, czy też uśmiercone. Jeżeli wezwany lekarz weterynarii stwierdzi, że zwierzę może być poddane ubojowi z konieczności,

należy skontaktować się z najbliższą rzeźnią celem ustalenia, czy istnieje możliwość przyjęcia tuszy i narządów wewnętrznych zwierzęcia poddanego ubojowi z konieczności.

Tusza zwierzęcia wraz z przynależnymi do niej narządami wewnętrznymi musi być przewieziona do rzeźni, gdzie urzędowy lekarz weterynarii dokona badania poubojowego i wyda ocenę przydatności mięsa do spożycia przez ludzi. Wydanie takiej oceny jest warunkiem koniecznym wprowadzenia mięsa na rynek. Następnie można poddać zwierzę ubojowi z konieczności. **Należy pamiętać że ubój z konieczności może dokonać jedynie osoba posiadająca odpowiednie kwalifikacje**, tj. takie same jak w przypadku uboju zwierząt w rzeźni.

W przypadku uboju zwierząt z konieczności poza rzeźnią posiadacz zwierząt jest zobowiązany do podjęcia wszelkich koniecznych działań, aby jak najszybciej dokonać uboju zwierzęcia, w tym dołożyć starań, aby podczas uboju i działań z nim związanych oszczędzić zwierzętom wszelkiego niepotrzebnego bólu, niepokoju i cierpienia

Należy spełnić wymagania dotyczące ochrony zwierząt podczas uboju:

- Zwierzę powinno być ogłuszone i wykrwawione zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu Rady nr 1099/2009 przez osobę posiadającą odpowiednie kwalifikacje (osoby które ukończyły 18 lat, posiadają wykształcenie zasadnicze zawodowe, odbyły szkolenie teoretyczne oraz trzymiesięczną praktykę na stanowisku ubojowym pod stałym nadzorem osoby posiadającej 3-letni staż na stanowisku ubojowym. W każdym z powiatów jest od kilku do kilkunastu osób posiadających kwalifikacje ubojowca. Wykazy znajdują się w Powiatowych Inspektoratach Weterynarii.).
- Po uboju tusza powinna być wykrwawiona. W miejscu dokonania uboju można również, pod nadzorem wezwanego lekarza weterynarii, usunąć z tuszy żołądek oraz jelita zwierzęcia.
- Usunięte narządy należy oznakować (w sposób umożliwiający ich identyfikację z daną tuszą) i wraz z tuszą przewieźć do rzeźni.

Do rzeźni wraz z tuszą i narządami wewnętrznymi zwierzęcia muszą być dostarczone następujące dokumenty:

- a) oświadczenie rolnika - stwierdzające tożsamość zwierzęcia oraz zawierające informacje na temat weterynaryjnych produktów leczniczych lub innych środków, jakie podawano zwierzęciu lub wobec niego stosowano, z wyszczególnieniem dat podawania i okresów karencji;
- b) informacja z łańcucha pokarmowego, która musi zawierać:
 - status zdrowotny gospodarstwa pochodzenia zwierzęcia,

- stan zdrowia zwierząt w regionie,
 - stan zdrowia zwierząt w gospodarstwie,
 - informacje o stosowanych weterynaryjnych produktach leczniczych,
 - informację o występowaniu chorób mających wpływ na mięso,
 - wyniki wcześniejszych badań zwierząt i badań przed i poubojowych,
 - nazwisko i adres lekarza weterynarii sprawującego nadzór nad gospodarstwem.
- c) dokumentacja pozwalająca w pełni zidentyfikować zwierzę . Mięso pochodzące od sztuk poddanych ubojowi z konieczności może być wykorzystane do spożycia, jeżeli spełnia wymogi:
- pochodzi od zwierząt zdrowych które np. uległy wypadkowi uniemożliwiającemu transport zwierząt do rzeźni z powodu niezachowania dobrostanu,
 - zwierzę zostało zbadane przedubojowo przez lekarza weterynarii,
 - ubój i wykrwawienie odbyło się w miejscu w którym zwierzę leży, usunięcie żołądka i jelit pod nadzorem lekarza weterynarii,
 - zwierzęciu musi towarzyszyć oświadczenie lekarza weterynarii określające korzystny wynik badania przedubojowego, datę, czas badania przedubojowego, przyczynę dokonania uboju z konieczności oraz informację na temat leczenia, jakiemu poddane było to zwierzę.

Niedostarczenie powyższych informacji skutkuje uznaniem mięsa za niezdatne do spożycia!!!

Tusza zwierzęcia wraz z przynależnymi do niej narządami wewnętrznymi powinna być przewieziona do rzeźni w warunkach higienicznych i najszybciej jak to możliwe. Jeżeli transport potrwa dłużej niż 2 godziny od chwili dokonania uboju zwierzęcia, należy zapewnić warunki chłodnicze dla przewożonej tuszy i narządów wewnętrznych. W przypadku, gdy warunki klimatyczne na to pozwolą, nie ma konieczności poddawania chłodzeniu tusz i narządów wewnętrznych.

Jeżeli natomiast lekarz weterynarii uzna, że nie może być przeprowadzony ubój z konieczności, stwierdza że powinno być ono leczone lub uśmiercone. W tym przypadku gdy podjęta jest decyzja o uśmierceniu zwierzęcia, to:

- 1) uśmiercanie przeprowadza lekarz weterynarii przez podanie środka usypiającego,
- 2) tusza może być:
 - a) poddana utylizacji lub
 - b) za zgodą urzędowego lekarza weterynarii przeznaczona do skarmiania mięsożernych zwierząt futerkowych (jeżeli chce się uzyskać taką zgodę, należy skontaktować się z powiatowym lekarzem weterynarii).

Ponadto, w przypadku zdrowych zwierząt kopytnych, które uległy wypadkowi, takich jak świnia, owca, koza lub cielę do 6 miesiąca życia, możliwe jest przeprowadzenie uboju zwierzęcia w celu pozyskania mięsa na własne potrzeby. Przy przeprowadzaniu takiego uboju nie jest konieczna obecność lekarza weterynarii, niemniej jednak pozyskane mięso nie może być oferowane do sprzedaży.

Jeśli hodowca nie znajdzie rzeźni, która zgodziłaby się na przyjęcie tuszy wraz z narządami wewnętrznymi zwierzęcia poddanego ubojowi z konieczności może on zdecydować się na leczenie zwierzęcia, uśmiercenie go bądź przeprowadzenie uboju

w celu pozyskania mięsa na własne potrzeby. Jeśli nastąpi śmierć zwierzęcia, zwłoki należy poddać utylizacji, w tym przypadku koszty utylizacji pokrywa Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

W każdym przypadku przeprowadzenia uboju z konieczności zwierząt z gatunku bydło, owce, kozy lub świnie, konieczne jest powiadomienie o tym zdarzeniu Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Należy pamiętać, że ubój bydła, owcy lub kozy należy zgłosić w terminie 7 dni, natomiast ubój świni w terminie 30 dni od dnia dokonania uboju z konieczności.

Akty prawne:

Akty prawne:

- 1) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji mięsa przeznaczonego na użytek własny z dnia 21 października 2010 r. (Dz. U. 2010, poz. 885)
- 2) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 15 lutego 2010 r. w sprawie wymagań i sposobu postępowania przy utrzymaniu gatunków zwierząt gospodarskich, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej)
- 3) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 28 czerwca 2010 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie minimalnych warunków utrzymania gatunków zwierząt gospodarskich innych niż te, dla których normy ochrony zostały określone w przepisach Unii Europejskiej)
- 4) Obwieszczenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 1 sierpnia 2013 r. w sprawie jednolitego tekstu rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budowle rolnicze i ich usytuowanie)
- 5) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 czerwca 2008 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie szczegółowych wymagań weterynaryjnych dla prowadzenia działalności w zakresie obrotu zwierzętami, pośrednictwa w tym obrocie lub skupu zwierząt)
- 6) Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 30 września 2015 r. z późniejszymi zmianami, w sprawie wymagań weterynaryjnych przy produkcji produktów pochodzenia zwierzęcego przeznaczonych do sprzedaży bezpośredniej)
- 7) Ustawa z dnia 16 grudnia 2005r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006r. Nr 17, poz. 127 z późn. zm.),
- 8) Ustawa z dnia 2 kwietnia 2004r. o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt (Dz. U. z 2008r. Nr 204, poz. 1281 z późn. zm.),
- 9) Rozporządzenie MRiRW z dnia 9 września 2004r. w sprawie kwalifikacji osób uprawnionych do zawodowego uboju oraz warunków i metod uboju i uśmiercania zwierząt (Dz. U. z 2004r. Nr 205, poz. 2102 z późn. zm.),
- 10) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE): Nr 1069/2009 określające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi, i uchylające rozporządzenie (WE) Nr 1774/2002,
- 11) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 999/2001 ustanawiające zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych pasażowalnych gąbczastych encefalopatii.
- 12) Ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt. (Dz.U. 1997 nr 111 poz. 724)

Ewa Mikołajczyk